

Starea copiilor lumii 2016: Șanse echitabile pentru fiecare copil

CUPRINS

Cuvânt înainte.....pagina 1

Rezumat..... pagina 3

Cuvânt înainte

Starea copiilor lumii

Inechitatea reprezintă un risc pentru milioane de copii și amenință viitorul lumii

Analizând situația actuală de la nivel mondial, constatăm un adevăr incomod, dar incontestabil: milioane de copii duc o viață precară din cauza țării, a comunității, a genului sau a contextului în care s-au născut.

Așa cum reiese și din datele acestui raport, dacă nu realizăm progrese mai rapide pentru a-i ajuta, viitorul a milioane de copii defavorizați și vulnerabili – și, implicit, viitorul societăților noastre – va fi periclitat.

Chiar înainte de primul lor respir, șansele în viață ale copiilor săraci și excluși sunt adesea marcate de inechități. Dezavantajele și discriminarea cu care se confruntă comunitățile și familiile lor le vor influența șansele de supraviețuire, precum și șansele de a studia și, mai târziu, de a câștiga un trai decent. Conflictele, crizele și dezastrele climatice le adâncesc lipsurile și le limitează potențialul.

Însă situația poate arăta altfel. După cum prezintă și raportul de față, la nivel mondial, s-au

înregistrat progrese enorme în ceea ce privește reducerea deceselor în rândul minorilor, cuprinderea în învățământ a copiilor și eradicarea sărăciei în cazul a milioane dintre ei. Numeroase intervenții ce stau la baza acestor progrese – precum vaccinurile, sărurile de rehidratare orală și o nutriție adecvată – sunt soluții practice și cost eficiente. Dezvoltarea tehnologiilor digitale și mobile, dar și alte inovații au facilitat și au redus costurile furnizării unor servicii critice în comunitățile izolate, oferind mai multe oportunități copiilor și familiilor cu risc crescut.

În general, obstacolele ce împiedică asistarea acestor copii nu sunt de ordin tehnic. Țin mai degrabă de angajamentul politic, de resurse și de voința colectivă – respectiv unirea forțelor în vederea abordării directe a inechității și inegalității prin realizarea mai multor investiții și eforturi pentru asistarea copiilor rămași în urmă.

Acum este momentul să acționăm. Dacă nu realizăm progrese într-un ritm mai alert, până în 2030:

- Este posibil ca aproape 70 de milioane de copii să moară înainte de împlinirea vârstei de cinci ani – 3,6 milioane doar în 2030, termenul limită al obiectivelor de dezvoltare durabilă.
- Riscul de deces survenit înaintea împlinirii vârstei de cinci ani va fi de 10 ori mai ridicat în cazul copiilor din Africa Subsahariană decât al celor din țările cu venituri mari.
- 9 din 10 copii afectați de sărăcie extremă vor trăi în Africa Subsahariană.
- Peste 60 de milioane de copii de vârsta școlii primare nu vor fi școlarizați – aproximativ același număr ca în prezent. Mai bine de jumătate dintre ei vor proveni din Africa Subsahariană.

- În jur de 750 de milioane de femei se vor fi căsătorit la o vârstă fragedă, ceea ce înseamnă trei sferturi de miliard de mirese minore.

Aceste vaste inechități și pericole violează drepturile copiilor și le periclitează viitorul. În plus, perpetuează cercul vicios intergenerațional al defavorizării și inegalității care subminează stabilitatea societăților și chiar securitatea națiunilor de pretutindeni.

Mai mult, ar trebui să recunoaștem faptul că dezvoltarea este cu adevărat durabilă doar atunci când poate fi continuată – susținută – de generațiile viitoare. Avem ocazia să înlocuim cercurile vicioase cu cercuri virtuozose, prin care copiii săraci de astăzi – dacă li se acordă o șansă echitabilă la sănătate, educație și protecție împotriva relelor tratamente – pot concura, la vârsta adultă, de pe picior de egalitate cu copiii mai înstăriți. Astfel, vor reuși să obțină nu doar o viață mai bună, ci și societăți mai prospere din toate punctele de vedere.

Când ajutăm un băiat să beneficieze de acces la serviciile medicale și la alimentația de care are nevoie pentru a crește sănătos și puternic, îi oferim mai multe șanse în viață, reducând totodată costurile economice și sociale generate de o sănătate precară și o productivitate scăzută.

Când oferim educație unei fete, nu doar o înzestram cu instrumentele și cunoștințele necesare pentru a lua decizii singură și a-și contura propriul viitor, ci o ajutăm și să crească nivelul de trai al familiei și comunității sale.

Când acordăm educație, adăpost și protecție copiilor afectați de conflicte, îi ajutăm să își revină emoțional și mental astfel încât, într-o zi, să aibă capacitatea și dorința de a contribui la reconstrucția țărilor lor.

Raportul de față prezintă, în încheiere, cinci modalități de consolidare a activității noastre, pe baza celor învățate în ultimii 25 de ani, dar și în prezent: mai multe date despre cei rămași în urmă; integrarea intersectorială a eforturilor noastre în vederea eliminării multiplelor lipsuri care țin pe loc atât de mulți copii; inovare în vederea accelerării progreselor și a realizării unei schimbări pentru copiii și familiile cele mai excluse; investiții în echitate și găsirea unor noi modalități de finanțare a eforturilor de asistare a copiilor celor mai defavorizați; implicarea tuturor, de la comunități și companii până la organizațiile și cetățenii din lumea întreagă care cred că putem obține rezultate diferite pentru milioane de copii.

Putem face acest lucru. Inechitatea nu este inevitabilă. Inegalitatea este o alegere. Promovarea echității – a șanselor echitabile pentru fiecare copil, pentru toți copiii – reprezintă, de asemenea, o alegere. O alegere pe care o putem face și pe care trebuie să o facem. Pentru viitorul lor și al lumii în care trăim.

Anthony Lake
Director Executiv, UNICEF

Rezumat

Fiecare copil se naște cu același drept inalienabil de a avea un start sănătos în viață, o educație și o copilărie sigură, toate fiind esențiale pentru o viață productivă și prosperă ca adult. Însă, la nivel mondial, milioane de copii nu au acces la drepturile lor și la tot ce au nevoie pentru a crește sănătoși și puternici.

Un bebeluș ce nu beneficiază de îngrijire postnatală riscă să nu supraviețuiască mai mult de câteva zile. Un copil ce nu are acces la vaccinuri sau apă potabilă este posibil să nu supraviețuiască până la vârsta de cinci ani sau să aibă o sănătate precară. Un copil ce nu beneficiază de o nutriție adecvată poate să nu își atingă niciodată potențialul său fizic sau cognitiv maxim, ceea ce îi limitează capacitatea de a învăța și de a-și câștiga existența. Un copil ce nu are parte de o educație de calitate poate să nu dobândească niciodată competențele de care are nevoie pentru a avea, într-o zi, succes în viața profesională sau a-și trimite propriii copii la școală. Iar un copil lipsit de protecție – împotriva conflictelor, violenței sau abuzului, a exploatării și discriminării, a muncii de la o vârstă fragedă sau a căsătoriilor și sarcinilor premature – se poate alege cu traume fizice și emoționale permanente, având consecințe profunde.

Există evidențe peste tot în jurul nostru – în lipsurile care se transmit de la o generație la alta și în inegalitatea tot mai profundă ce amenință societățile de pretutindeni. Copiii care nu au șansa de a dobândi abilitățile de care vor avea nevoie pentru a fi competitivi ca adulți nu vor reuși nici să rupă aceste cercuri vicioase din propria lor viață, nici să le acorde copiilor lor șansa de a-și atinge potențialul maxim. De asemenea, societățile în care trăiesc nu vor beneficia de o contribuție completă din partea lor. Nesoluționate, discrepanțele se vor adânci, iar cercurile vor deveni mai vicioase, afectând și mai mulți copii. Constatăm acest lucru într-o lume tot mai

copleșită de conflicte violente, crize cronice și alte urgențe umanitare cauzate de dezastre naturale și de efectele tot mai vaste ale schimbărilor climatice – toate afectând copiii într-o manieră disproporționată, în special copiii cei mai defavorizați și mai vulnerabili.

Tema raportului din acest an este motivată de caracterul stringent al problemei și de convingerea că putem obține rezultate diferite și crea o lume mai bună. Copiii născuți în sărăcie și lipsuri nu trebuie să fie sortiți unei vieți disperate. Inechitatea poate fi evitată dacă guvernele investesc în creșterea oportunităților disponibile fiecărui copil – transformând politicile, programele și prioritățile cheltuielilor publice pentru a acorda copiilor celor mai dezavantajați șansa de a-i ajunge din urmă pe cei mai avantajați.

Vestea bună este că există metode mai eficiente – inclusiv din punctul de vedere al costurilor – de a ajunge la copiii, familiile și comunitățile cele mai izolate. Noile tehnologii, revoluția digitală, modurile inovatoare de finanțare a intervențiilor critice și mișcările coordonate de către cetățeni contribuie la realizarea unei schimbări pentru populația cea mai defavorizată. Investirea în astfel de intervenții și inițiative, precum și încurajarea acestor mișcări emergente vor aduce beneficii pe termen scurt și lung pentru milioane de copii și societățile lor.

Aritmetica echității este relativ simplă și nu prezintă o sumă nulă. Orice individ ar trebui să aibă șansa de a progresa, fie că provine dintr-o țară bogată, fie dintr-una săracă. Prin investiții și eforturi mai consistente de asistare a copiilor și familiilor care înregistrează cele mai puține progrese, realizările din domeniul supraviețuirii, sănătății și educației copiilor pot avea o acoperire mai uniformă, în beneficiul tuturor. Pentru a ne atinge obiectivele de dezvoltare globală, trebuie

să investim mai întâi în copiii rămași cel mai în urmă.

De ce să punem accent pe echitate acum?

Guvernele din lumea întreagă încearcă să găsească cel mai bun mod de a-și respecta angajamentul privind atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD) până în 2030, iar lecțiile învățate în ultimii 15 ani prin eforturile depuse la nivel global pot fi utile în acest demers.

Progresele realizate în cadrul Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) între 2000 și 2015 au demonstrat forța acțiunii naționale, susținute de parteneriate internaționale, în ceea ce privește obținerea unor rezultate transformaționale. Copiii născuți astăzi sunt expuși unui risc mult mai scăzut de a trăi în sărăcie decât cei născuți la începutul noului mileniu. De asemenea, au peste 40% mai multe șanse de supraviețuire până la vârsta de cinci ani și mai multe șanse de a merge la școală.

Guvernele și comunitățile din lumea întreagă au sărbătorit, în mod justificat, aceste realizări. Totuși, în ciuda progreselor, milioane de copii continuă să trăiască – și să moară – în condiții inadmisibile. Se estimează că, în 2015, 5,9 milioane de copii au murit înainte de împlinirea vârstei de 5 ani, majoritatea din cauza unor boli ce pot fi prevenite și tratate cu ușurință și costuri reduse. Altor milioane de copii li se neagă în continuare accesul la educație doar pentru că părinții lor sunt săraci sau provin dintr-o categorie stigmatizată, pentru că sunt fete sau cresc în țări afectate de conflicte ori crize cronice. Chiar dacă sărăcia urmează o tendință descendentă la nivel mondial, aproape jumătate dintre persoanele afectate de sărăcie extremă în

întreaga lume sunt copii. Un număr și mai mare de copii se confruntă în viață cu multiple dimensiuni ale sărăciei.

În numeroase cazuri, în ultimii 25 de ani, s-au redus discrepanțele din punctul de vedere al echității. De exemplu, în toate regiunile, declinul absolut al mortalității infantile a fost mai mare în rândul gospodăriilor celor mai sărace decât în cele mai înstărite. Patru regiuni se bucură în prezent de paritate de gen în învățământul primar. Dar în prea multe alte cazuri, progresul global nu a reușit să reducă disparitățile profunde și persistente. Guvernele nu au monitorizat discrepanțele de la nivelul echității care separă copiii cei mai dezavantajați de restul societății. Cifrele transpuse în medii naționale ce ilustrează progresul general au mascat discrepanțele flagrante – și uneori în creștere – dintre copiii din gospodăriile cele mai sărace și cei din cele mai bogate.

Nu putem permite ca istoria să se repete. Pentru a atinge obiectivele stabilite până în anul 2030, în următorii 15 ani ritmul progreselor va trebui să fie mai rapid decât în cazul ODM-urilor. Consecințele și costurile unui eșec sunt enorme. Dacă tendințele ultimilor 15 ani se mențin în următorii 15 ani, până în 2030, se estimează că 167 de milioane de copii vor trăi în sărăcie extremă. Aproximativ 69 de milioane de copii sub 5 ani vor muri între 2016 și 2030 – 3,6 milioane numai în 2030, mai ales din cauze ce pot fi prevenite. De asemenea, s-ar putea ca peste 60 de milioane de copii de vârsta școlii primare să fie în continuare neșcolarizați.

Obiectivele stabilite pentru anul 2030 recunosc importanța critică a promovării echității chiar mai mult decât ODM-urile care le-au precedat. Cele 17 obiective și 169 de ținte aferente pe care

guvernele lumii s-au angajat să le atingă sunt universale și au la bază promisiunea „că nimeni nu va fi lăsat în urmă ... și vom face totul pentru a-i asista mai întâi pe cei rămași cel mai în urmă.”

Respectarea acestei promisiuni trebuie să urmărească, în primul rând, realizarea unor progrese pentru *copiii* care au fost lăsați în urmă.

Organizația Națiunilor Unite anticipează o creștere a nevoilor umanitare și perspective sumbre pentru copii în 2016. Potrivit estimărilor Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, până în 2015, cel puțin 60 de milioane de persoane și-au părăsit casele din cauza conflictelor și a violenței. Jumătate dintre acestea sunt copii. Numărul copiilor afectați de dezastre complexe de lungă durată, precum conflictul din Republica Arabă Siriană, este în creștere. Efectele tot mai intense ale schimbărilor climatice exacerbează riscurile cu care se confruntă copiii cei mai dezavantajați. La nivel global, peste jumătate de miliard de copii trăiesc în zone cu un risc de inundații extrem de ridicat, iar aproape 160 de milioane se află în zone în care severitatea secetei este mare sau extrem de mare. Organizația Mondială a Sănătății estimează că, până în 2030, se vor înregistra anual aproximativ 250.000 de noi decese din cauza malnutriției, malariei, diareei și stresului termic provocat de schimbările climatice.

Asistarea acestor copii prin servicii esențiale și protecție reprezintă o provocare majoră, însă și beneficiile sunt pe măsură. Trebuie să-i ajutăm. Dacă nu o facem, este posibil să vedem cum se destramă realizările greu obținute în domeniul dezvoltării, ceea ce va avea consecințe pentru întreaga lume. Progresele înregistrate în beneficiul copiilor și al familiilor celor mai defavorizate reprezintă, fără îndoială, condiția esențială pentru atingerea obiectivelor aferente

anului 2030 și conturarea oportunităților pentru generațiile următoare. Acum este momentul să acționăm.

Realizarea imperativului echității

Nu ne vom putea atinge noile ținte referitoare la

Sănătatea copiilor: Date pe scurt

În comparație cu copiii din familiile cele mai înstărite, copiii cei mai săraci prezintă un risc de:

- **1/3** mai mare de nu a fi asistați la naștere de către un profesionist.
- **1,9** ori mai mare de a muri înaintea împlinirii vârstei de 5 ani.
- **2,1** ori mai mare de a fi subdezvoltați.
- Riscul de deces înaintea împlinirii vârstei de 5 ani este de **1,7** ori mai mare în cazul copiilor născuți în mediul rural decât al celor din mediul urban.
- În 2015, pentru aproximativ 1 milion de copii, prima zi de viață a fost și ultima.
- La nivelul mortalității infantile relative, discrepanța dintre Africa Subsahariană și Asia de Sud, pe de-o parte, și țările cu venituri mari, pe de alta, s-a modificat nesemnificativ după 1990.
- Riscul de deces survenit înaintea împlinirii vârstei de 5 ani este de 12 ori mai ridicat în cazul copiilor născuți în Africa Subsahariană decât al celor din țările cu venituri mari, la fel ca în 1990.

copii dacă nu prioritizăm problematica copiilor dezavantajați, transformând politicile, programele și cheltuielile publice pentru a promova o mai mare echitate.

Copiii se confruntă cu inechități în numeroase domenii, însă în cadrul prezentului raport ne concentrăm pe trei dintre acestea care ilustrează atât magnitudinea provocării, cât și imensa

oportunitate de a îmbunătăți viața a milioane de copii.

Raportul pornește de la inechitatea cea mai evidentă – disparitățile de la nivelul șanselor de supraviețuire ale copiilor – pentru a explora mai apoi factorii determinanți ai mortalității infantile prevenibile. În raport, se afirmă că, pentru a atinge ținta privind supraviețuirea copiilor stabilită pentru anul 2030, trebuie să abordăm neîntârziat disparitățile persistente din domeniul sănătății materne, disponibilității personalului obstetric calificat, nutriției adecvate și accesului la servicii de bază, dar și alți factori precum discriminarea, excluderea și lipsa cunoștințelor referitoare la nutriția copilului și la rolul apei potabile, salubrității și igienei adecvate în prevenirea bolilor copilăriei.

Discuția continuă cu prezentarea unuia dintre cei mai eficienți catalizatori ai dezvoltării și celui mai mare egalizator al oportunităților: educația. Fără o educație de calitate, copiii defavorizați sunt mai

expuși riscului de a accesa doar locuri de muncă nesigure, prost plătite și slab calificate, împiedicându-i să rupă, la vârsta adultă, cercul vicios intergenerațional al defavorizării. Însă un accent mai mare pe dezvoltarea timpurie a copilului, pe creșterea accesului și a calității învățământului și pe furnizarea educației în situații de urgență va aduce beneficii în lanț actualei și viitoarelor generații.

După prezentarea a două dintre cele mai critice lipsuri cu care se confruntă copiii, raportul analizează toate dimensiunile sărăciei infantile și rolul protecției sociale în reducerea acesteia. Argumentând că sărăcia infantilă nu se datorează doar veniturilor, raportul pledează în favoarea măsurilor complementare de reducere a sărăciei

Educație: Date pe scurt

- În jur de 124 de milioane de copii nu au șansa de a începe și de a termina o școală.
- Din 2011, numărul copiilor ce nu merg la școală a crescut la nivel mondial.
- 38% dintre copiii din învățământul primar nu învață să scrie, să citească și să facă simple calcule.
- Un număr estimat de 75 de milioane de copii (3-18 ani) din 35 de țări prezintă mari nevoi educaționale. Dintre aceștia, 17 milioane sunt refugiați, strămutați intern sau fac parte dintr-o altă categorie vulnerabilă.
- Fetele din zonele afectate de conflicte prezintă un risc de 2,5 ori mai mare de a nu fi cuprinse în învățământ decât cele din zonele mai pașnice.
- În multe țări cu venituri mici și medii, disparitățile crescând de la nivelul educației dintre diferitele categorii sociale sporesc probabilitatea izbucnirii unui conflict.
- În jur de 150 de milioane de copii sub 14 ani sunt exploatați prin muncă.

Sărăcia infantilă: Date pe scurt

- Copiii reprezintă 34% din populația totală a țărilor cu venituri mici și mijlocii, dar 46% din populația ce trăiește cu sub 1,90 USD pe zi.
- Peste 300 de milioane de copii trăiesc în zone cu un risc de inundații foarte ridicat, situate în țări în care peste jumătate din populație trăiește cu sub 3,10 USD pe zi.
- În Africa Subsahariană, 247 de milioane de copii – sau 2 din 3 – trăiesc într-o sărăcie multidimensională.
- Peste 1/3 din țări nu măsoară sărăcia infantilă; aproape jumătate dintre cele care o măsoară, nu o fac cu regularitate.
- În cele 41 de țări cele mai bogate, aproape 77 de milioane de copii trăiau în sărăcie monetară în 2014.
- Potrivit tendințelor actuale, 156 de milioane de copii din Africa Subsahariană vor fi nevoiți să supraviețuiască cu sub 1,90 USD pe zi în 2030; per ansamblu, vor reprezenta aproape jumătate din populația lumii confruntată cu sărăcie extremă.

monetare, prin soluții integrate adresate numeroaselor lipsuri ce afectează copiii care trăiesc în sărăcie.

Raportul prezintă, în încheiere, cinci modalități de a consolida a activității noastre, pe baza celor învățate în ultimii 25 de ani, dar și în prezent:

- Mai multe **date** despre cei rămași în urmă.
- **Integrarea** intersectorială a eforturilor noastre în vederea eliminării multiplelor lipsuri care țin pe loc atât de mulți copii.
- **Inovare** în vederea accelerării progreselor și a realizării unei schimbări pentru copiii și familiile cele mai excluse.
- **Investiții** în echitate și găsirea unor noi modalități de finanțare a eforturilor de asistare a copiilor celor mai defavorizați.
- **Implicarea** tuturor, de la comunități și companii până la organizațiile și cetățenii din lumea întreagă care cred că putem obține rezultate diferite pentru milioane de copii.

Aceste principii sunt mai degrabă un ghid decât un plan, însă pot contribui la conturarea politicilor, la încadrarea priorităților și la informarea dezbaterilor privind cel mai eficient mod de a respecta promisiunea obiectivelor stabilite pentru anul 2030 și a asigura un viitor mai bun nu doar pentru copiii cei mai dezavantajați, ci și pentru noi toți.

Inechitatea nu este nici inevitabilă, nici insurmontabilă. Prin investiții corespunzătoare realizate la momentul potrivit, copiii dezavantajați își pot realiza visul de a avea o viață mai bună. Reducând inechitățile ce le violează drepturile în prezent, astfel de investiții pot ajuta acești copii să aibă o viață mai productivă ca adulți și să transmită propriilor lor copii mai multe oportunități, înlocuind astfel cercul vicios intergenerațional al defavorizării cu cercul durabil al oportunității.

Aceasta este promisiunea – și imperativul – echității.

© Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF)
Iunie 2016

Nicio parte a prezentei publicații nu poate fi reprodusă fără
permisiune.
Permisiunea se acordă gratuit organizațiilor educaționale sau non-
profit și contra unei sume modice în cazul celorlalte.

Vă rugăm contactați:
Divizia Comunicare, UNICEF
Attn: Permițiuni
3 United Nations Plaza, New York, NY 10017, USA
Tel: +1 (212) 326-7434
Email: nyhqdoc.permit@unicef.org

Pentru cele mai recente date, vă rugăm consultați
<data.unicef.org>
ISBN: 978-92-806-4838-6